

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

**Pasarét, 2021. augusztus 22.
(vasárnap)**

Szepesy László

21.

AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

Énekek: 165, 105,1.23-24, 493,4-5, 331,4-5

Lekció: 1János 3,14-18

Alapige: Máté 5,21-22

„Hallottátok, hogy megmondattok a régieknek: Ne ölj, mert aki öl, méltó az ítéletre. Én pedig azt mondom néktek, hogy mindaz, aki haragszik az ő atyjafiára ok nélkül, méltó az ítéletre; aki pedig azt mondja az ő atyjafiának: Ráka, méltó a főtörvényszékre; aki pedig ezt mondja: Bolond, méltó a gyehenna tüzére.”

Imádkozzunk!

Dicsőítünk és magasztalunk Téged, mennyei Édesatyánk, mert méltó vagy erre. Méltó vagy arra, hogy mindennapi irgalmadért, hosszútűréseidért, kegyelmedért Téged magasztaljunk és Hozzád forduljunk.

Köszönjük Neked, hogy az elmúlt hetünk is annak tükrében telhetett el, amit Fiad a golgotai kereszten tett értünk. Hiszen minden áldást és minden jót az Ő engedelmességéért kaphattunk meg, és minden elkövetett bűnünkre az Ő golgotai áldozatáért kérhettünk, remélhettünk és kaphattunk is bűnbocsánatot.

Köszönjük Neked, hogy mindenütt ott voltál velünk. Ott voltál a sír mellett, gyászunkban és fájdalomunk hordozása közben, vigasztalni és bátorítani akartál bennünket, erőt adni a gyász hordozásához. Köszönjük, hogy ott voltál a betegség mellett is, erőt adtál az erőtlenség idején, és hitet, hogy meglassuk ne csak azt, amit szemünkkel érzékelünk, hanem azt, ami a szem szá-

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

mára láthatatlan, mindazt, amit Te ígérsz, és lelki módon tudsz nekünk adni. Köszönjük, hogy velünk voltál munkáinkban, munkahelyeinken, Te áldottad meg a munkát, vagy ha éppen kudarcunk volt valamiben, akkor azt Tőled fogadhattuk el. És köszönjük, hogy a pihenésben, a nyaralásban is mindvégig ott voltál, és kerestél bennünket.

Köszönjük a kapott ígéretet a napi csendességeinkben, bibliaolvasás alkalmával, köszönjük a mögöttünk levő csendeshetet, a heti alkalmainkat, amikor közösen figyelhettünk a Te akaratodra.

Kérünk, Urunk, hogy bocsáss meg nekünk minden hitetlenséget, minden olyan ígét, amelyet nem gondoltunk meg, amelyet nem akartunk megjegyezni, amely szerint nem akartunk élni és megváltozni. Bocsásd meg nekünk, hogy így hagytuk kárba veszni mindazt, amit Te azért adtál, hogy megváltozzunk és általa gyümölcsöt teremjünk.

Köszönjük, hogy Krisztusért kegyelmedet adod ezekért is, és kérünk Téged, hogy most is áldj meg bennünket Szentlelked munkájával, add, hogy szívünk kinyílhasson a Te igéd előtt, és az ige, mint mag, ami a földre hullik, hadd teremje meg a maga gyümölcsét, ami Téged dicsőít, amely szeretteinknek és a körülöttünk élőknek javára van. Így kérünk, áldd meg istentiszteletünket, tedd azt őszintévé, hitből fakadóvá, hogy énekeink, könyörgéseink, Rád figyelésünk mind Téged dicsőítsen.

Kegyelmedben bízva, Krisztusért kérünk, hallgass meg!

Ámen.

Igehirdetés

Nem mindegy, hogy egy törvényt hogyan értelmezzünk és értünk, és hogyan alkalmazzuk azt magunkra, mindennapjainkra. Különösen igaz ez Isten törvényeire nézve. Nem mindegy, hogy csak felszínesen gondoljuk végig, hogy milyen cselekedeteket ír elő egy törvény, vagy éppen mit tilt meg, vagy pedig alaposan, a törvényhozó, azaz Isten szándékát és célját próbáljuk meg lelki módon megérteni belőle, és így egy törvény nemcsak a külső cselekedeteinkről fog szólni számunkra, hanem arról, hogy mi áll valójában a tetteink mögött, azaz mi van a szívünkben, ami miatt valamit teszünk. Mert minden cselekedet valamiféle hitből, elgondolásból származik. Lelki módon értelmezve Isten parancsait tehát nemcsak a tiltást láthatjuk meg, hogy mit ne tegyél, például ne ölj, hanem azt is, hogy milyen pozitív dologra akar minket készíteni Urunk.

Olyan dolog ez, mint annak a szobornak a lebecsülése, amelyet majd 100 éven keresztül mellőztek. Ugyanis egyszer régen az történt, hogy egy intézménynek ajándékoztak egy szobrot, amely látszatra nagyon rossz állapotban volt. Az anyaga kezdett szétmállani, így a szobor kezdte elveszíteni eredeti formáját, és a helyett, hogy szép, sima lett volna a felülete, egyre inkább rücskös lett. Nem is igen becsülték meg az intézmény dolgozói, hanem az épület

egyik eldugott udvarába tették a szabad ég alá, hagyva, hogy a természet erői tovább rontsanak annak állapotán. Csak egy kis tetőt készítettek a szobor fölé. Sokáig ott állt, aztán még tovább romlott az állapota. Egyik helyről a másikra tették, mindig próbálták jól eldugni. Így ment ez több mint 100 éven keresztül. Aztán amikor már ilyen régi lett a szobor, a régészek elkezdtek foglalkozni vele, hogy mégis honnan van ez, mikori, már nem tudták az eredetét sem, mivel nem foglalkozott korábban senki vele. És hogy kiderítsék, mégis mikorra datálható a szobor készítése, mintát vettek az anyagából. Amikor azonban ezt megtették, felfedezték, hogy a szobor külseje csak egy mázszerű anyag, olyasmi, mint a vakolat a falon, amely eltakarja magát a falat. Amikor ezt a réteget eltávolították a szoborról, kiderült, hogy a szobor valójában egy nagyon értékes, tömör aranyból öntött alkotás, aminek felbecsülhetetlen az értéke. A szobor őrzői valószínűleg egy háború során vonták be az aranyszobrot szürke anyaggal azért, hogy elrejtse a fosztogató csapatok elől annak igazi értékét.

Isten törvényeivel kapcsolatban is sajnos manapság valami hasonló a helyzet. Isten értékes kincsként adta nekünk az Ő velünk kapcsolatos akaratát tartalmazó Tízparancsolatot, amelyet azonban sokan sokféleképpen félremagyaráznak, a legtöbbször felszínesen, és a látszat után ítélik meg azok jelentését. Mindezek a téves magyarázatok egyre csak rárakódnak Isten törvényére, és egyre jobban elhomályosítják annak igazi jelentését és értékét. Így látva, értelmezve Isten törvényeit sokan már nem is láttak benne semmi értéket. Azt mondták, és szokták manapság is mondani, hogy ezek az isteni törvények már régiek, elavultak, az emberiség már rég túlhaladt rajtuk. Mivel a törvény igazi értelmét és jelentőségét nem látják, ezért aztán bátran megszegik azt. Korunkban számtalan példa van erre. Eutanázia, abortusz, sok esetben még az öngyilkosság is sokak szerint megengedhető, sőt, többek szerint azokat, akik ezeket nem engednék meg, törvényileg meg kellene büntetni. Ne áltassuk magunkat, Testvérek, korunkban a ne ölj parancsolat nem egyértelmű dolog. Korunk egyik nagy jogi és erkölcsi vitája, hogy az abortusz alapvető emberi jog-e vagy sem, az, hogy megöljünk egy magzatot. Európa ezzel vívódik, sokan képviselik ezt, hogy igenis alapvető emberi jog az abortusz, és euró milliárdokat ölnek abba, hogy ezt a nézetet népszerűsítsék és törvényileg elfogadtassák. Ha a törvényt felszínesen értelmezzük, annak értékét elhomályosítjuk, akkor az fog történni, mint az említett szoborral: félre fogjuk tenni Isten törvényeit, hogy ne legyenek útban.

Krisztus azonban a Hegyi beszéd során el akarta távolítani ezeket a felszínes értelmezéseket, és Isten törvényének valódi értékére és jelentésére akart rámutatni. Nem az történt tehát, amint azt sokan feltételezik, hogy Isten régen Mózesnek átadta a Tízparancsolatot, és azután később Jézus Krisztus szigorította rajta. Nem! Krisztus nem akart szigorítani a törvényen, sem kiegészíteni nem akarta azt. Krisztus beteljesíteni jött Isten törvényét, nem

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

pedig megváltoztatni. Eredeti jelentéséhez Ő nem tett hozzá semmi újat, nem fejlesztette azt tovább, hanem annyit tett, hogy a szürke vakolatot eltávolította róla, hogy felragyoghasson annak igazi értéke és értelme. Az írástudók és farizeusok felszínes magyarázatát elvetette, amely csupán néhány dolog megcselekvését, illetve tiltását jelentette, és az ember számára könnyen betarthatóvá tette a törvényt. Mert ezek a felszínes magyarázatok azért vannak, hogy az ember meg tudja cselekedni, be tudja tartani Isten törvényét. Mert ha csak néhány felszínes dolgot jelent az Úr törvénye, akkor már is elmondhatom, hogy az könnyű számomra, be tudom tartani. Mert például ha a ne ölj parancsolat csak annyit jelentene, hogy ne oltsd ki senkinek se az életét, akkor azt a legtöbb ember be tudja tartani, hiszen mindannyian el tudjuk mondani, hogy még soha nem gyilkoltunk. Milyen jó, betartottam Isten parancsát. Isten azonban a törvényt nem azért adta, hogy félrevezessen minket, és azt higgyük tévesen, hogy jó cselekedeteink által üdvözíteni tudjuk magunkat, és a mennybe be tudunk majd miattuk jutni. Isten azért adta az Ő törvényét többek között, hogy leleplezze mindazt a bűnt, ami a szívünkben van, azokat az indulatokat, amelyek megelőzik a cselekedeteinket. Ahogyan Pál apostol emlékeztet minket: *„mert a bűn ismerete a törvény által van”* (Róma 3,20). Ha megismered Isten törvényeit, az le fogja leplezni a benned lévő bűnt, ha alaposan érted azt, és nem felszínesen. A törvény egyik célja tehát bűnös természetünk leleplezése, még pedig úgy, hogy a törvényt nem felszínesen, hanem mélyebben, lelki módon érti meg az ember, és meglátja belőle saját bűnösségét, és így belátja azt is, hogy megváltásra, szabadításra van szüksége, mert maga nem tudja legyőzni a bűnt, és így elvezet bennünket a törvény a mi egyedüli Szabadítónkhoz, Krisztushoz. Aki nem látja be, hogy a törvénynek nem tud eleget tenni, az nem fog vágyódni Krisztus után.

Isten tehát eredetileg a törvényt ezzel a céllal adta nekünk. Ha viszont másként értelmezzük a törvényt, úgy mint az írástudók és a farizeusok, akkor nem fogja betölteni eredeti feladatát, sőt, a törvény félre fog vezetni minket, ahogyan őket is félrevezette. Önigazultak leszünk, mert elhisszük, hogy tudunk Isten tökéletes és szent parancsai szerint élni. Krisztus, hogy a törvény eredeti célját és feladatát helyreállítsa, leleplezte korának tévtanítóit, akik önigazultak voltak, és a törvény eredeti jelentésére világított rá, aminek végcélja az, hogy az emberek eltaláljanak Őhöz, a törvény egyedüli beteljesítőjéhez, Krisztushoz, az egyetlen Közbenjáróhoz Isten és ember között. És Krisztus egyúttal arra is rámutat ezzel a magyarázatával, hogy Isten törvényei örök érvényűek, sose mondhatjuk azt, hogy az emberiség már túlhaladt rajtuk. Miért? Mert Isten törvénye az emberi természethez kapcsolódik, és az emberi természet nem változik. Az alapvető természetünk nem változik. Lehet, hogy a külső, a technológia meg az, ahogyan élünk, az változik körülöttünk, mint egy színpadon a kellékek, de maga az emberi természet nem

változik. Örök érvényű szabályt adnak nekünk Isten törvényei, és segítenek bennünket abban, hogy különbséget tegyünk az Isten akarata szerinti jó és gonosz között. Ezek tükrében kell értenünk a Máté 5 további verseit, amelyekben Jézus a Tízparancsolat egyes részeit magyarázza nekünk.

A mai igeszakaszunkban Krisztus a ne ölj parancsolatról beszél. Először arra a felszínes értelmezésre tér ki, amit kortársai is hallhattak, amit a farizeusok hirdettek, ami így hangzik: „*mert aki öl, az méltó az ítéletre*”. Mit jelent ez a rövid magyarázat? Annyit, hogy bírósági ítéletre méltó az, aki szándékosan megöl valakit, vagy bűnrészes ebben. Mi tesz tehát valakit ítéletre méltóvá? Az, ha cselekedetileg kioltja valakinek az életét. Milyen ítéletről beszéltek a farizeusok? Elsősorban a városi bíróságéról és az általa szolgáltatott ítéletről. Azaz: ha valaki embert öl, akkor az méltó arra, hogy miatta összeüljön a városi bíróság, és halálos büntetést szabjanak ki rá ítéletül.

Ez a magyarázat több dologban is hiányos és félrevezető. Mikben? Először is abban, hogy Isten törvényeit csak a bűnös cselekedetekre korlátozzák, a mögöttük lévő bűnös indulatokra nem alkalmazzák azokat. Azaz a törvény hatáskörét leszűkítik a cselekedeti bűnökre; a gondolati bűnöket, valamint bűnös vágyakat pedig megengedik az embernek. Miért teszik ezt? Azért – és ez a második fő hibája ennek az értelmezésnek –, mert erre a törvényre úgy gondoltak, mint ami csak a világi bíróságoknak ad útmutatást az ítékezés során. Ne ölj, mert ha valaki ölt, azt el kell ítélni. Azaz mindenki tudja, hogy tilos ölni, mert különben bíróság elé fog kerülni. Ez a fajta értelmezés semmi pozitív elemet nem tartalmaz, nem bátorít minket semmire, hanem csak a törvény szigorával akar elrettenteni a gyilkosságtól. Ez a magyarázat egyszerűen annyit tesz, hogy Isten törvényeit lerángatja egy egyszerű társadalmi szintű, politikai törvény szintjére, amely csak a bűn elkövetése után tud ítéletet mondani az ember tette felett. Mert a világi bíróság sem a bűnös vágyat, sem a haragot nem ítélni el bennünk.

Krisztus, bár nem firtatja a gyilkos cselekedet bűnös, ítéletre méltó voltát, de Isten törvényének lelki magyarázatot ad, és rámutat arra, hogy ez nemcsak a tetteinkre vonatkozik, hanem kiterjed a szándékainkra, indulatainkra, vágyainkra is. Most nézzük meg Krisztus magyarázatát, hogy Ő hogyan értelmezte a ne ölj parancsolatot.

Három magyarázatot ad neki, az első értelmezésben azt mondja, hogy a hirtelen harag a szívünkben gyilkossá tesz minket. Megmérgezi gondolatainkat, érzéseinket, indulatainkat. Ezt olvassuk ugyanis a 22. versben: „*aki haragszik az ő atyjafiára ok nélkül, méltó az ítéletre*”, azaz megszegte a 6. parancsolatot, aki haragszik. Ebben az igeversben az atyafi kifejezés természetesen nem csak a családtagjainkat jelenti, hanem minden embert, akivel találkozunk, különösen is azok, akik valamilyen formában ki vannak szolgáltatva nekünk. Vagy azért, mert munkahelyen feletteseik vagyunk, vagy azért, mert segítségünkre szorulnak, úgy, mint gyermekeink, vagy úgy, mint idő-

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

sebb szüleink. Aki tehát ok nélkül haragszik rájuk – mondja Krisztus –, az méltó az ítéletre. Sok kérdést felvet ez a magyarázat. Például azt, hogy mindenféle harag bűn Isten szemében? Mert a Márk 10,14-ben azt olvassuk például, hogy Krisztus maga is haragra gerjedt a tanítványok iránt, mivel azok nem engedték hozzá a kisgyermeküket vivő édesanyákat, hogy megáldja őket. Akkor ott Krisztus haragudott a tanítványokra, és rájuk is szólt. Krisztus pedig – tudjuk jól – semmi bűnt nem követett el, tehát az Ő haragja nem lehetett bűnös. Akkor mégis milyen haragról beszél itt Krisztus, amely a 6. parancsolat megszegését jelenti? Három esetet hadd fejtsek ki a Testvéreknek, hogy mit jelent ez, hogy ok nélkül haragudni.

Az első az, amikor valaki ok nélkül haragszik meg másra, amikor nem történik semmi provokatív, bántó dolog, mi mégis megharagszunk és megsértődünk valakire. Nincs rá igazi okunk, mégis bűnös indulatainktól vezérelve felháborodunk. Vagy azt is jelentheti, hogy valami jelentéktelen dolog miatt, tehát aránytalanul a tettehez képest nagyon dühösekké leszünk. Ilyen például az, amikor gyermekeink éretlenségük és komolytalanságuk miatt valami kis dolgot elfelejtenek megtenni, vagy valamit rosszul értenek abból, amit mondtunk, és e miatt mást tesznek, mint amire mi gondoltunk, hogy tenniük kéne, és ezért minden haragunkat rájuk zúdítjuk. Azért, mert nem értették úgy, ahogy mi szerettük volna. Olyan dolgokért leszünk hirtelen dühösekké, amelyeket egyébként magunknak könnyen elnézünk és megbocsátunk. De ilyen harag az is, amikor valaki valamit – szerintünk alaptalanul – feltételez rólunk, és a miatt haragszunk meg rá. Mindegyik esetben az a közös, Testvérek, hogy igazából nincs okunk a haragra, mégis hagyjuk, hogy az eluralkodjon a szívünkben. Krisztus itt hangsúlyozza azt, hogy a harag még nem fejeződik ki, csak egyfajta – bocsánat – morgásban mutatkozik meg: a szívünkben haragszunk.

A második eset arra, hogy ok nélkül haragszunk, amikor nincs semmi jó okunk a haragra, azaz semmi jó nem származik belőle, azaz nem azért haragszunk, hogy a másikon segítsünk. Mint például Krisztus az előbb említett esetben, mikor a kisgyermeküket vitték Őhozá, akkor Ő a haragjával segítette a tanítványoknak abban, hogy észrevegyék a bennük lévő ítélkezést és bűnt, és pozitíve pedig megmutatta Isten gyermekek iránti szeretetét. Akkor ott Krisztus haragjának oka és célja volt: segítette és építette a tanítványait. Ehelyett a bűnös haragnak nincs semmi jó oka és semmi jó célja, ezért ok nélkül így is lehet haragudni, hogy nincsen jó célunk vele. A bűnös harag sok bűnös dolgot akar elérni. Például a haragunk másokra zúdításával gyakran kifejezzük a másik fölötti hatalmunkat (hány főnök teszi ezt a munkahelyén ugyebár, hogy éreztesse a hatalmát, jól legorombítja a beosztottjait, csak ezért, hogy éreztesse, ő a főnök; vagy szülő a gyermekét, vagy más hasonló esetek is előfordulnak). Van olyan is, amikor dühkitöréseink – sajnos – örömet okoznak nekünk. Miért? Mert a másik megbántott, ezért nekem

elégtételt kell vennem, aminek része ez, hogy a haragomat rázúdítom, és amikor jól legorombítom, akkor az jóleső érzés, hogy na, most megkapja a magáét. Hányszor van ez is! Megérdemelte – így szoktuk mondani vagy gondolni. Vagy egyszerűen csak öncélú a haragunk, saját csalódásunkat, fájdalomunkat akarjuk kifejezni a többieknek, és nem érdekel bennünket, teljesen közömbös számunkra, hogy az most a másokra milyen hatással van. Az a lényeg, hogy én jobban érzem magamat, hogy elmondhattam panaszomat, kiöntöttem haragomat. Van olyan is, amikor haragunkat arra használjuk, hogy erőt és okot gyűjtsünk a bosszúálláshoz. A történelem számtalan példát mutatott már rá, hogy valakinek hosszútávon az adott erőt a bosszúhoz, hogy folyamatos haragot dédelgetett a szívében, mert a harag motivációs erő is tud lenni. Mindezen esetek során haragunk hiábavaló, célja pedig a másik megsebzése és megbántása.

Harmadszor pedig: az ok nélküli harag azt is jelenti, hogy indokolatlan mértékben haragszunk. Azaz haragunk túllép minden határt, annyira eluralkodik rajtunk, hogy nem tudjuk sem uralni, sem megzabolázni azt. Már nem az ok hajt bennünket, hanem maga az, hogy gyűlölködünk és haragudjunk. Igazából a düh és megbántottság érzése ural minket. És sok esetben ilyenkor az ember makacs a haragjában, nem hajlandó megbékülni, akárhányan próbálják megbékíteni, ő akkor is haragudni akar, mondhatnak neki akármit. Időnként ez a fajta harag vezet el az erőszakra, akár családon belüli, akár másféle erőszakhoz, és az ilyen harag szinte már gyötri az embert, mindenáron a másik kárát akarjuk, fájdalmat akarunk okozni a másinak lelkileg vagy testileg. Krisztus az ilyen ok nélküli haragot a ne ölj parancsolat megszegésének mondja, mivel az ilyen harag, ha bátorságot és merészséget venne, akkor gyilkolna is, csak se nem bátor, se nem merész ehhez (hála az Úrnak, hogyha nem). Az ilyen dühöt Krisztus a gyilkossághoz vezető első lépésnek nevezi. Gondoljunk csak Káinra, aki nem gyilkossággal vétkezett először, hanem kezdetben csak haraggal volt tele a szíve, de ennek a haragnak helyt adott, azt hitte, jogos, hagyta, hogy eluralkodjék rajta, és aztán a testvére meggyilkolásához vezetett. Sokan felteszik azt a kérdést: hogy akkor haragudni sem szabad? Isten válasza egyszerűen az, hogy az említett esetek, bűnös indulatok nem méltók Őhöz, ahhoz az Istenhez, aki az életet védeni, és nem elveszíteni akarja, ahhoz az Istenhez, aki használni akar másnak, és nem ártani. Pont ezért minden említett eset, másoknak ártani akaró harag ellenkezik az Ő akaratával, tehát a ne ölj parancsolat megszegését jelenti.

Krisztus a második esettel folytatja a ne ölj parancsolat megszegését, amikor azt mondja: „*aki pedig azt mondja az ő atyjafiának: Ráka, méltó a főtörvényszékre*”. Ezt nevezhetjük a másik ember nyelvünkkel történő meggyilkolásának is, mert szavaink is tudnak ilyen sebzők és bántók lenni. A harag nem marad meg a szívünkben (ez volt az első eset, ugye, a haraggal vétkezünk), hanem – másodszor, azt mondja Krisztus – sokszor a bennünk levő

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

indulat megnyilvánul szavakban, mégpedig bántó szavakban. Azért mondjuk őket, hogy jól odaszúrjunk a másiknak, tudjuk, hogyan tudunk az eleve nébe vágni és mi az, ami nagyon bántó tud lenni a számára. Hangsúlyoznám itt is, hogy nem minden esetben bűn azt mondani a másiknak, hogy te bolond. Amikor az ember szelídséggel és jó céllal mondja ezt, azért, hogy leleplezzen a másikban valamilyen téves gondolkozást vagy éppen bűnt, akkor nem rossz dolog ilyen kifejezéseket használni. Például Jakab apostol levelében azt mondja: „*Akarod-e pedig tudni, te hiábavaló ember, hogy a hit cselekedetek nélkül megholt?*” (Jakab 2,20). Ez a hiábavaló kifejezés valami ugyanilyen bántó, de az apostol nem megsérteni akarta a levél címzettjeit, hanem építeni akarta őket, hogy észrevegyék: olyan hit nincs, aminek nincs cselekedete. Vagy az 1Korinthus 15,36-ban Pál azt mondja a korinthusiaknak, hogy balgatagok. Vagy Krisztus a Lukács 24,25-ben azt mondja az emmausi tanítványoknak, hogy „*ó, balgatagok és rest szívűek mindazok elhívésére*”, amelyek megírtak. Ezek is a hétköznapi nyelvben bántó kifejezések: balgatag, rest, hiábavaló ember, de sem az apostolok, sem Krisztus nem bántás céljából mondták, hanem azért, hogy leleplezzenek valamilyen téves gondolkozást és bűnt, azaz hogy segítsenek az embereknek, ezért nem volt bűn ilyen szavakat használni. De tudjuk jól, hogy igenis van olyan eset, amikor ártani akarunk másoknak szavainkkal. Krisztus két esetet említ.

Az első, amikor azt mondja valaki másra, hogy ráka. Szó szerint mi ezt a szót nem használjuk ugyebár, de a jelentését sajnos igen, mert ez a szó egy megvető, lenéző kifejezés, ami annyit jelent lefordítva magyar nyelvünkre, hogy üres fejű, idióta. Krisztus arra az esetre akart ezzel a szóval utalni, amikor az egyik ember kevélyen lenézi a másikat, és ezt a gögjét szavaival is kifejezi iránta. Tehát nem marad meg a gondolatok szintjénél, mint a haragnál, hanem már négy szemközt, szóban úgy bánik az illetővel – bocsánat –, mint egy kutyával, nem becsüli emberként, és nem értékeli úgy, mint saját magát. Magát különb embernek tartja. Salamon király is beszél erről a magatartásról és gondolkozásról, amikor azt mondja: „*A kevély dölyfösnek csúfoló a neve*” – a kevély ember csúfolja a másikat –, „*aki haragjában kevélységet cselekszik*” (Példabeszédek 21,24). Mi a motivációja, az indítók? A harag: „*haragjában kevélységet cselekszik*”. Tehát azt a lelkiületet fejezi ki, amikor a másik emberrel tényleg úgy bánunk, mint egy kutyával. Az ilyen emberben nincs semmi együttérzés a másik felé abban a pillanatban, amikor így haragszik, csak lenézés, lekicsinylés és megvetés. Olyan rosszindulatú megítélése, megbélyegzése ez a másiknak, amely úgy tekint felebarátjára, mint aki még Istennek se kellene.

A második esettel kapcsolatban ezt mondja Krisztus: „*aki pedig ezt mondja: Bolond, méltó a gyehenna tüzére*”. Az itt szereplő görög kifejezés egy erőteljesen rosszindulatot kifejező szó, amely legtöbbször gyűlöletből fakad. A szóban forgó személy nem csupán alávalónak látja a másikat, olyan-

nak, aki semmi tiszteletre nem méltó, nem is csupán, hogy nem szereti, hanem egyenesen gyűlöli és undorodik a másik embertől. Olyan emberről beszél itt Krisztus, aki sem irgalmat, sem kegyelmet nem ismer, és nem tud megindulni mások nyomorúságán. És ami nagyon fontos ebben az esetben: a másik iránt érzett gyűlölet nemcsak a négy szemközti kapcsolatban fejeződik ki – mint az előző esetben, amikor a kevélységet fejeztük ki –, hanem nyilvánosan gyalázza a másikat a többi ember előtt. Olyan fokú haragról beszél Krisztus, amikor másokat a többiek előtt be akarunk feketíteni, jó hírt bemocskolni. A rágalmazás, pletyka és minden más ehhez fogható rosszindulatú hazugság ebbe a kategóriába tartozik.

Mindezeket az indulatokat tehát Krisztus bűnnek mondja, és a 6. parancsolat megszegésének tekinti. Mi a ne ölj parancsolatot megtarthatónak tartjuk, ha csak felszínesen értelmezzük. Ehhez képest látjuk, hogy Krisztus mennyivel mélyebben magyarázza ezt a parancsolatot. Mert tudjuk mi is jól, Testvérek, hogy szavainkkal sokszor többet tudunk ártani egymásnak, mint tetteinkkel. Azzal, hogy valakinek a jó hírét vagy nevét bemocskoljuk, gyalázattal illetjük, néha – bizonyos szemszögből nézve – többet tudunk ártani, és nagyobb szenvedést tudunk neki okozni, mintha egy kést döfnénk belé. Mert gyakran a jó hírnév bemocskolása egy életre szóló szenvedést okoz valakinek. Az ilyen szavakkal tudatosan bántani akarjuk a másikat, ahogyan a Zsoltárok 64,4 is figyelmeztet, hogy a szavunk fegyver is tud lenni: „*Akik megélesítik nyelvüket, mint a szablyát*” – mint a kard, olyan a szó –; „*irányozzák nyilukat, keserű beszédüket*”. Tudjuk irányítani, Testvérek, a keserű beszédet, hogy pont az elevenébe találjon a másiknak. Krisztus azonban figyelmeztet minket: lehet, hogy a világi bíróságok nem ítélnék el minket haragunkért, beszédünkért, de az isteni bíróság előtt igenis gyilkosság vádjában bűnösnek bizonyulunk, ha ezeket megengedjük magunknak.

Krisztus azonban különbséget tesz a között, hogy valaki csak szívében haragszik a másokra, vagy négy szemközt gőgösen bánik vele, vagy pedig nyilvánosan megalázza az illetőt. Ezt a büntetésekből tudjuk, amit az egyes bűnök elkövetéséhez hozzácsatol Krisztus. Azt mondja, hogy „*aki haragszik..., az méltó az ítéletre*”. Az itt szereplő ítélet szó egy városi bíróságra utal – azaz azt mondja Krisztus, hogy – a harag olyan bűn, amelyet egy városi közösség, egy városi bíróság elítélhet. A második esetben, ha valaki gőgösen bánik valakivel, azt mondja Krisztus, hogy az méltó – és itt a szó szerinti kifejezés, amit Krisztus használ az eredeti szövegben – a Szanhedrin ítéletére. A Szanhedrin a zsidó nép vezetőiből álló bíróság volt, ma úgy mondanánk, hogy a legfelsőbb bíróság, amely felett nem áll senki. Aki gőgösen bánik másvalal – mondja Krisztus –, az méltó az egész nép ítéletére, mert a népet képviselte a Szanhedrin. Végül pedig a harmadik esettel kapcsolatban azt mondja, hogy aki nyilvánosan gyaláz mást, az méltó a pokolra, mert a gyehenna szó itt ilyen jelentéssel szerepel (ahogyan a Márk 9,43-ban is).

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

Mindezekkel tehát Krisztus azt mondja, hogy nem kell erőszakoskodnunk senkivel ahhoz, hogy méltók legyünk a ne ölj parancsolat megszegése miatt az örök ítéletre, mert a bennünk lévő harag, kevélység és gyűlölet méltókká tesz minket erre.

Így értve a 6. Parancsolatot, ahogyan Isten magyarázza nekünk, beláthatjuk, hogy nem hogy nem tudjuk betartani azt, hanem számtalan alkalommal, naponként megszegjük, és méltóvá válunk az ítéletre. Krisztus háromszor is hangsúlyozza a törvény magyarázása során, hogy „*méltó az ítéletre*”. Mert, Testvérek, ezt akarja Isten beláttatni velünk, hogy azt a parancsolatot, amelyről a legtöbben úgy gondolják, hogy én tökéletesen betartom, mert nem ölok, Isten azt mondja, hogy mégis megszeged, mert haragszol, gyűlölködsz, kevélykedsz. Bűnös vagy a ne ölj parancsolat megszegésében is. De nem csak azért mutatja ezt meg nekünk Isten, hogy megalázzuk magunkat Őelőtte, és bűnbánatot tartsunk, mert erre akarna elsegíteni minket, hogy megbánjuk a bűneinket: a haragunkat, kevélységünket és gyűlöletünket. Hanem azért beszél nekünk Krisztus a ne ölj parancsolatról, hogy belássuk: mi nem tudjuk azt betölteni. És van egy csodálatos dolog Máté evangéliumában. Az, hogy az előző versekben Krisztus már előre megmondta, hogy Ő azért jött, hogy helyettünk Ő betöltse a törvényt. Te és én nem tudunk a ne ölj parancsolat szerint élni, mert megszegjük azt, de Krisztus így élte le az életét, és betöltötte helyettünk a ne ölj parancsolatot, és nekünk tulajdonítja ezt a tökéletes engedelmességet Isten Krisztusért, mintegy ajándékként ezt nekünk adja. És azért láttatja be velünk ezt a bűnünket, hogy belássuk, hogy Szabadítóra van szükségünk, aki elvágja láncainkat, aki megszabadít a haragtól, gyűlölettől, indulatoktól, és rámutat Krisztusra, hogy Ő az az egyedüli Szabadító, akihez te odamehetsz. Ő az, akinek egyedül sikerülhet megszabadítania téged az ilyen indulatoktól, hogy többé ne a harag, hanem Isten szeretete határozzon meg téged, azt, aki vagy. Hogy ne a dühtől vezérelve cselekedjél és beszéljél és gondolkodjál, hanem Isten szeretetétől vezérelve. Ha valaki őszintén hisz Krisztus szavának, az nem csak bűnbánatot fog tartani, hanem Őhöz megy, meglátja az ő Szabadítóját, és kéri azt, hogy Uram, szabadíts. És a bocsánatot is ezekre a bűneinkre egyedül Krisztusért remélhetjük. Hisz Ő a ne ölj parancsolat minden megszegett esetéért az Ő életét adta értünk a golgotai kereszten, Isten Őt büntette meg a mi bűneinkért, hogy minket ne kelljen megbüntetnie. Krisztus magára vállalta minden haragunk, dühünk, gyűlöletünk következményét, ítéletét, és Ő maga viselte el mindazt a fájdalmat, amivel Isten ezeket a bűnöket sújtja.

Mindezeket megértve tehát mire törekedjünk? Arra, amiről a folytatásban beszél Krisztus, amelyre a mai alkalommal nincs időnk kitérni bővebben, majd egy következő alkalommal szeretnék beszélni róla. Arra, hogy a gyűlölet helyett Isten szeretete uralkodjon bennünk, hogy igyekezzünk szeretni felebarátainkat. Harcoljunk a bennünk lévő bűn ellen, kérjük Isten szabadí-

tását, és a nagy parancsolat szerint szeressük felebarátainkat legalább annyira, mint magunkat. Isten tehát erre szólít fel minket: bűnbánatra, a Szabadítóhoz való odafordulásra, a szabadításban való hitre, reménységre és az Istentől kapott szeretet megélésére, gyakorlására. Krisztus ezekért jött, hogy ilyenekké változtasson bennünket, hogy többé ne az határozzon meg, hogy mi van a szívemben (düh és indulat), hanem hogy Isten szeret engem, és ezt a szeretetet tovább tudjam adni, és meg tudjam élni a körülöttem élők felé is. Isten Szentlelke segítsen hinnünk Őbenne, és adja meg nekünk, hogy ne a harag, gőg, gyűlölet, hanem az Ő szeretete uralkodjék szíveinkben és vezessen bennünket, mindennapi beszédünket, tetteinket.

Imádkozzunk!

Bűnbánattal jövünk Teeléd, felséges Urunk, Istenünk, mert lelepleztél bennünket, mindazokat az indulatokat, amelyek bennünk is megtalálhatóak minden nap. Bocsásd meg nekünk, hogy a Te törvényedet csak felszínesen akarjuk értelmezni, hogy könnyűvé tegyük így számunkra, holott a Te törvényed tökéletes, szent, Hozzád illő. Nincs benne semmi ártani akarás és semmi bűnös vágy. Kérünk, hogy segíts nekünk is így értenünk a Te törvényedet, és belenézve annak tükrébe őszinte bánattal tudjunk Hozzád fordulni, és azzal a kéréssel: szabadíts meg minket ezekből.

Magasztalunk azért, Úr Jézus Krisztus, hogy Te, mielőtt ezt kihirdetted volna, már önmagadra mutattál, és azt mondtad: Te beteljesíteni jöttél a törvényt, nem eltörölni, és azért jöttél, hogy irgalmat és kegyelmet szerezz nekünk. Köszönjük Neked, hogy a golgotai kereszten értünk haltál meg. Köszönjük, hogy helyettünk szenvedted el minden bűnünk jogos büntetését. Ezért kérünk, Urunk, hogy ezt megértve, elhíve, igazi örömünk hadd lehessen, hogy a bűn többé nem kényszerít bennünket, hogy a test szerint cselekedjünk, hanem Lélek szerint élhetünk. Kérünk, hogy segíts így nem helyet adni a bűnnek, haragnak és kevélységnek szíveinkben, hanem add, hogy Szentlelked munkálja és teremje meg bennünk a szeretetet Irántad és felebarátaink iránt.

Így kérünk, maradj velünk kegyelmeddel családi életünkben, munkahelyünkön, itt a gyülekezetben, és segíts ebben is követni a Te akaratodat.

Vigasztald gyászolóinkat, akik a héten álltak ravatal mellett a feltámadás reménységével is, a Te vigasztalásoddal, hisz Te vagy a minden vigasztalás Istene.

Könyörgünk betegeinkért, akár kórházi, akár otthoni ágyon fekszenek, Te adj erőt nekik elhordozni fájdalmukat, terhüket. Adj Beléd vetett hitet, és köszönjük, Urunk, hogy Te vagy az, aki erőről erőre juttatsz mindannyiunkat.

Áldd meg, kérünk, az előttünk álló időszakot, áldd meg alkalmainkat, az iskolakezdést, áldj meg minden munkát, ami előttünk áll. És könyörgünk,

21. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: NE ÖLJ!

hogy segíts, hogy igédből ne hagyjunk a földre hullani egyet sem, add, hogy ne felejtsük el mindazt, amit Te üzensz, hanem valóban változtasson minket, szívünkben őrizd meg azt Szentlelked munkája által.

És könyörgünk azért, hogy segíts őszinte reménységgel várni Téged, ahogy megígérted, hogy visszajössz majd egykoron, add, hogy így tudjuk élni mindennapjainkat azzal a boldog reménységgel, hogy szemtől szembe megláthatunk Téged. Köszönjük, hogy látás nélkül is ismerhetünk, hihetünk Benned. Kérünk, őrizd meg minket a Benned való hitben naponként, hisz ebben is Rád szorulunk. Köszönjük, hogy azt ígérted, hogy velünk maradsz minden napon, köszönjük, hogy a Te jelenléted, munkád, kegyelmed és szereteted az, amibe kapaszkodhatunk és reménykedhetünk.

Így kérünk, áldd meg gyülekezetünket, magyar népünket, hirdettesd igédet nemzetünknek, kérünk, és adj ébredést. Könyörgünk egyházunkért, minden szolgálójáért, az evangélium örömhírével ruházz fel bennünket, és add, hogy hirdessük a Hozzád térés lehetőségét.

Így maradj velünk, kérünk, kegyelmeddel a Te Fiadért. Segíts, hogy csak Benned bizzunk, és ne másban!

Ámen.

331,4-5 ének

4. Ó, édes Jézus, Atyádnak szent Fia!
Ó, Isten, néped kegyelmes királya!
Vezérelj jóra egész éltünket,
Tégy tulajdon népeddé bennünket.
Légy segítségül, ki a magasságban
Ülsz drága véreden szerzett országban;
Tégy engedelmes, hű polgárokká
S nyert kincseidben birtokosokká.

5. Hogy csak a Jézus és az ő szent Atyja
Törvénye legyen és szent akaratja
Cselekedetink zsinórmértéke:
Áldott királyunk királyi széke
Hű szíveinkben legyen felemelve,
És hűségére életünk szentelve;
Tégyen méltóvá a Jézus vére
A boldog lelkek lakóhelyére.